

kal több ember szeret a jelen — mint a bizonytalan jövő szüksége fejében dolgozni, és a legtöbben avval altatják el néha néha ébredező munkavágyukat, hogy hiszen majd dolgozunk, ha egyszer megriad a — proximus ardet ucalegon!

7.) Az okszerű erdőszeti gazdaság hathatós előmozdítására, a szakosztály szükséges kellékekkel bíró erdőrendezőt választana, mely diszes állomás hatásköréről és kötelességeiről már fentebb szóllottunk.

Ez állomás életbe léptetése érdekében talán a nemes lelkű erdőbirtokosok némi rendkívüli, közvetlen saját érdeköknek szolgáló, bőven kamatozó adakozásra is felkérhetőnének, a míg az osztály céljai kivitelében nem volna tagjai száma által tökéletesen biztosítva.

Az erdőszeti osztály azonkívül minden egyéb tőle telhető uton módon iparkodnék elhagyatott erdőszeti állapotunkon lendíteni, hogy erre akadna alkalom elég, azt már e szakosztály eddigi kevés, de fényes sorokkal telt történelme bizonyítja.

Igy hisszük mi a hazai nagyobb-kisebb erdőbirtokosoknál és magyar evdőszeinknél az erdőszet iránti előszeretet felkelthetni; így véljük mi az erdőszeti magyar irodalmat megalkothatni; így gondoljuk mi az okszerű erdőgazdaság érdekeit addig is, a míg tankönyveink és tanodáink lennének, előmozdíthatni, és így reméljük, hogy az erdőszeti tudományoknak kifejtéséhez is sikeresen fogunk járulhatni!

Bár e tárgyhoz mennél többen szólnának, hogy valamennyi véleménytm eghallgatva, Beiwinkler úr „mindent az ügyért” — szóló jelszava szerint, minden mellék tekintet nélkül választhatnók meg az alapkövet, melyre a magyar erdőszet nagyszerű épületét rakhatni lesz utódaink dicső hivatása!

Az urbéri birtokrendezés ügyében.

Irta Baloghy László.

Mielőtt az urbéri szabályozás további kérdéseibe, nevezetesen az irtványok, foglalások és a maradékföldek iránti eljárásba bocsátkoznám, megérintem azon gyakorlati elveket, melyeket a selmeczi bányakamarai igazgatóságnak, az uradalmaihoz tartozó helységek urbéri szabályozásával megbízott állandó bizottmánya, mely erdészeti és gazdasági szak-

egyénekből és jogi képviselőből áll, az erdőkre nézve általánosan meghatározott, s melyek a helyi viszonyokhoz képest, több helységekben, már az eljáró bíróság előtt is érvényesítettek.

Ezen helységek Bars megyében fekszenek, s valamennyiben sikerült az urbéri szabályozás minden pontjait, a működő bíróság előtt, az uradalom és a volt urbéresek között létrejött barátságos egyezség útján elintézni.

Ezen körülmény a volt urbéreseknek a kérdéses elvekben megnyugvását, valamint azt is tanúsítja, miszerint azokra nézve az uradalom a bíróság nézetével is találkozott; és ez, tekintve a működő, bars-megyei volt első Alispány t. Szabó János urnak a jog és méltányossághoz szorosan ragaszkodó elveit, minden esetre kiemelendő.

A szóban lévő általános elvek e következőkben pontosulnak össze:

1. Hogy az urbéresek számára kihatandó erdőréssz, minőségére és mennyiségére nézve olyan legyen, mely a helyi viszonyoknak és az első cikkünkben kifejtett nézeteknek, a törvény e tekintetbeni korlátai között, lehetőleg megfeleljen.

Mielőtt tehát a birói eljárás igénybe vétetett volna, mindazon a határhoz tartozó erdőrészek termő képessége, melyeken a volt urbéresek gyaníthatólag járandóságukat kihatatni ohajthatnák, szakegyének által az irányadó körülmények szoros megfontolása mellett megbecsültek. Ennek alapján azután az említett bizottmány indokolt ajánlatban közölte a bíróság jelenlétében az urbéresekkel az egyes telek után ama egyes erdőrészekben méltányosan kiadható hold-menyiséget.

És — noha az urbéresek részéről, természetesen, tétettek is az ajánlott mennyiség ellen némi ellenvetések, mindazonáltal azon, valamint őket, úgy a bíróságot is meggyőző körülmény, miszerint az uradalom ezen kiszámításnál lelkiismeretes és szakértő pontossággal járt el, elvégre mégis minden eddig tárgyalt helységben, a barátságos egyezséget, mit nem lehet eléggé ajánlani az urbéri szabályozásoknál, eredményezte.

2. A kamarai uradalomhoz tartozó községek nagyobbára annak patronátusa alá tartozván, az illető lelkész a kamarától évenként bizonyos mennyiségű tüzi és épületfát kapott természetben. — Ezen terhes szolgálat örökös megszüntetése végett az uradalom az illető pap számára, az adó és egyéb kezelési költségek tekintetbe vételével, és a fenti számítási elvek alapján, egy, azon famenyiségnek megfelelő területet hasított ki örökös tulajdoni joggal.

Ezen elv, Zsarnócza mezőváros urbéri birtokrendezésénél, az illető püspöki jóváhagyást tetteleg megnyervén, ez által az uradalom többi községeiben is, a papi főhatóság részéről szentesítetett.

Az erdő illetőség maga rendesen az urbéri erdőtest szomszédságában, de attól határjelek által kellőleg elkülönítve, jelöltetett ki.

Hasonló körülmények között, az iskolatanítónak a kamarától járó failletősége is, a papi erdőhöz csatolt megfelelő erdőterülettel kárpótoltatni s a szóban lévő elv alkalmazása egyáltalán minden egyéb netalán fennálló hasonló szolgálomakra nézve is elhatározottatott.

3. A törvényszabta erdőrend céljának megfelelőleg, és az ok-szerű gazdaszat előmozdítására nézve különös figyelem fordított az uradalom részéről különösen arra, miszerint a kihasítandó uradalmi erdő-rész, ha lehet egy összefüggő darabot, vagy legalább is lehető legnagyobb, s fekvésük szerint elkülönített részleteket képezzen, s alak-jára nézve a szépészet szabályainak is megfeleljen.

Az urbéri működő mérnök ennél fogva oda utasított, miszerint:

- a) az uradalmi erdőtestbe beszögellő, vagy abból kinyúló szög-leteket kellőleg kiegyengesse;

- b) és az erdőtest korhatárait mennél hosszabb és egyenes vonalokkal szabályozza.

4. Ugyancsak a fentemlített okból elhatározottatott, miszerint azon apró urbéri föld és rét részletek, ha azokat természetöknél fogva (p. o. foglalás) az uradalom másként meg nem szerezhette, melyek az uradalomnak esendő erdőtestben, több helyütt nagy számmal szétszórva fe-küsznek, az uradalom részére megszerzestessenek, illetőleg azután az erdőtesthez bekebelezestessenek, hogy ekkép az minden idegen birtoktól menten maradjon.

Ennek eszközlésére, különböző körülmények szerint, ezen mó-dok határozottak:

- a) az uradalmi erdőtesten kívül, vagy annak határszélein fekvő, visszaváltható irtványokkal csere utján;

- b) azon legelő résszeli csere utján, mely az uradalomnak, a törvényes urbéri illetőség kiadása után netalán még megmarad;

- c) a foglalások által az a, alatti körülmények között;

- d) oly községekben, hol az urbéri birtokosok, remanentiális földjeik törvényszabta megváltása árában azoknak egy részét az uradalomnak természetben átengedik, ezek által eszközlendő csere utján. Itt megjegyzendő, miszerint ép azon oknál fogva, mivel az ezen 4-dik

pontban említett elvnek gyakorlati alkalmazása legelőbb községben tetteleg előfordult, s a szóban forgó cserét az uradalomnak természetben jutott maradékföldek által legkönnyebben és gyakran, minden egyéb mód hiányában, csak is ezek által lehetett eszközölni, az uradalmi bizottmány lehetőleg mindenütt a maradékföldeknek természetbeni megváltását sürgette.

e) Olyan erdő-részletekérti csere utján, melyek az urbéresnek birtokai között szétszórva, apró részletekben fekszenek, s e miatt sem összesítésök sem pedig czélszerű kezelésük amúgy sem eszközölhető.

f) Végre pedig eredetileg uradalmi majorsági földekkeli csere utján, ha ugyanis ezek amúgy se lennének czélszerűen művelhetők.

g) Kivételes és felette előnyös körülmények között a készpénz-zeli megváltás alkalmazhatósága is kimondatott.

Ezen elvnek (4-dik pont) gyakorlati kivitele természetesen gyakran igen sok nehézségre talál.

Emeli még ezt néhol azon körülmény is, hogy ezen, az uradalmi erdőtestben szétszort urb. részleteken az illető birtokosok tetteleg le is telepedtek, és ott gyümölcsös s egyéb gazdasági kertekkel körülvett lakó és egyéb épületeket építettek.

Elnézve tehát attól, hogy ezen, főleg a felső vidéken, ős tűzhelyeikhez áhitattal ragaszkodó lakosokat már magában is igen nehéz feladat más, noha sokkal előnyösb lakóhelyek elfogadására birni, az emigy expropriált birtokukat és épületeiket csak nagy áldozattal lehet kárpótolni.

Magának a pusztá föld vagy rétnek, a fentemlített csere módokon kárpótlásánál, ha ez, méltányos dűlőosztályzat és becs szerint történt, sem az uradalom, sem pedig a vólt urbéres nem károsodhatik rendszerint, s illetőleg tehát e részben az uradalom nagy áldozatokat hozni ritkán kénytelen.

Másként áll azonban a dolog az épületek kárpótlásával, s valamint azok, ugy a kerti ültetvények, gyümölcsgeesztek s egyéb beruházások kibecslésével.

Erre nézve legczélszerűbb s barátságos egyezkedési eljárásnál egyedüli mód; miszerint ezen kárpótlandó tárgyak és javadalmak mindkét fél (uradalom és az illető birtokos) által nevezendő szakértő egyének által megbecsültetvén, az uradalom az új építkezésekhez megkívántató mindennemű épületfát (természetesen ott, hol ezt az uradalmi erdő mennyisége és minősége megengedi) saját erdeiből ingyen adjon,

az egyéb becsárt minden egyes urb. birtokosnak készpénzben kelletvén kifizetni.

A selmeczi kam. uradalokban e részben már előfordult tapasztalati példa azonban azt mutatja, miszerint az ekkép eszközölt, s magában véve meg nem lámadható becsü oly magas összegeket eredményezett, melyek az uradalomnak nyerendő kérdéses telekrészletek abstract hasznával s jövedelmével megközelítőleg sincsenek összhangzásban.

Hasonló körülmények között tehát, az ilyenmü telepítvények megváltása ügyében kimondott fenti elv gyakorlati kivihetősége minden egyes határban csakis a szerint leend esetről esetre meghatározandó, a mint t. i. az ez által tagositandó erdőségnek, okszerű gazdaszat által jövedőben remélhető és eszközölhető haszonvétele és jövedelme a hozott áldozatot igazolhatná.

A fatermési és növekvési táblákról, azok összeállítására és használata módjáról.

Irtá Erdődi Adolf.

(Vége.)

8) A termési táblák egyes adatainak előleges kiszámítása.

Miután a termőhelyek számát meghatároztuk és annak tudomáshoz jutottunk volna, hogy a megvizsgált álladékok mindenike melyik termőhelyhez tartozik; minden ily osztályra nézve az átlagfa átmérőjének, magasságának, köbtartalmának és idomszámának kiszámításához fogunk.

Ugyan azon osztályba sorozott álladékok valamennyi mintafaira nézve t. i. a fentebbi adatok a próbák jelenlegi és 5 évnyi kisebb korfokozatait illetőleg a VIII-dik melléklet szerinti könyben egymás alá íratnak; továbbá az 5 évi korszakok számát összegezzük; ez összegek-ből kiszámítván az egyes adatok számtani középsszámait.

9) Az előlegesen kiszámított adatok kiigazítása.

Mielőtt a fentebbi módon kiszámított átlag tényezőket a termési táblába átvehetnők, következőkép változtatunk azokon: